
Katherine Kinzler

A szürkeállomány sokszínűsége

A kétnyelvű emberek jobb szociális készségei

A kétnyelvűségnek van néhány vitathatatlan előnye. Egnél több nyelv birtokában új lehetőségek nyílnak meg előttünk a beszélgetések és az élményszerzés terén. Az utóbbi években azonban a kétnyelvűség néhány kevésbé nyilvánvaló előnyére is rámutattak a pszichológia szakemberei. Például a kétnyelvű gyerekek bizonyos tekintetben jobb kognitív képességekkel rendelkeznek, így fejlettebb az ún. végrehajtó funkciójuk – melynek nagy szerepe van a problémamegoldásban és más szellemi erőfeszítést igénylő tevékenységekben. Két új tanulmányban most arról olvashatunk, hogy a többnyelvű közege nemcsak a gyerekek gondolkodáson alapuló képességeire van jó hatással, hanem szociális készségeikre is.

Egyik fejlődépszichológiai kísérletem – melyet közösen végeztünk Boaz Keysar, Zoe Liberman and Samantha Fan pszichológus kollégáimmal a Chicagói Egyetemen – kimutatja, hogy a többnyelvű gyerekek kommunikációs képességei jobbak lehetnek az egynyelvű gyerekekénél. A tanulmányt tavaly jelentettük meg a Psychological Science folyóiratban.

Az Egyesült Államokban 4 és 6 éves, különböző nyelvi háttérrel rendelkező gyerekek csoportját olyan helyzetben vizsgáltuk, amelyben valakinek a nézőpontját kellett figyelembe venniük, hogy megértsék, a másik mire gondol. Például egy felnőtt azt mondta a gyermeknek: „Nahát, egy kicsi autó! Ide tudod hozni nekem azt a kicsi autót?” A gyerekek három autót láttak – egy kicsit, egy közepes nagyságút és egy nagyot –, de a helyükről észrevehették, hogy a felnőtt nem látta a legkisebbet. Mivel a felnőtt csak a középnagyságú és a nagy autót láthatta, amikor „kicsi” autót

mondott, biztosan arra utalt, ami a gyermeknél a középnagyságúnak számított.

Úgy találtuk, hogy a kétnyelvű gyerekek ügyesebben végrehajtották a feladatot, mint az egynyelvű gyerekek. Ha belegondolunk, ez érthető az ösztönös megérzések szempontjából. Egy kijelentés értelmezése gyakran megkívánja, hogy ne csak annak tartalmára összpontosítsunk, hanem a körülményekre is. Vajon miről van vagy nincs tudomása a beszélőnek? Mit akart közölni? A többnyelvű környezetben felnövő gyerekek olyan szociális tapasztalattal rendelkeznek, mely bevált gyakorlatot jelent mások szempontjainak figyelembevételkor: tekintettel kell lenniük arra, hogy ki beszél milyen nyelven kivel, ki melyik tartalmat érti, illetve a hely- és időviszonyokra, melyek közt a különböző nyelveket beszélük.

Meglepő módon arra az eredményre jutottunk, hogy a ténylegesen egynyelvű gyerekek, akik rendszeresen találkoztak egy másik nyelvvel is – például, akiknek a nagyszülei más anyanyelvűek –, épp olyan jó érzékkel oldották meg a feladatot, mint a kétnyelvű gyerekek. A kiváltó tényezőnek a többnyelvű környezetben való nevelkedés tűnik, nem annyira a kétnyelvűség önmagában.

Talán elgondolkozik az olvasó, hogy kutatási eredményeink pusztán a kétnyelvű gyerekekénél már megfigyelt jobb kognitív képességek egy újabb példájának tudhatók-e be. Mi is elgondolkoztunk rajta. Majd alávettük az összes gyereket egy végrehajtó funkciót mérő kognitív szabványtesztnek. Kiderült, hogy a kétnyelvű gyerekek jobban teljesítettek, mint az egynyelvű gyerekek; nem úgy viszont azok a társaik, akik ténylegesen egynyelvűek voltak, bár rendszeresen találkoztak egy másik nyelvvel. Ezek a „nyelvi behatásnak kitett” gyerekek az egynyelvűekhez hasonlóan teljesítették a kognitív feladatot, míg a kétnyelvűekhez hasonlóan a kommunikációs feladatot. A kognitív készségekhez képest valami mással – szociálisabb jellegű készséggel – magyarázható az az

adottságuk, hogy egy másik ember nézőpontját magukévá tegyék.

Egy utókövetési tanulmányban, mely a *Developmental Science* című folyóiratban fog rövidesen megjelenni, kollégáimmal még fiatalabb gyerekeken vizsgáltuk a többnyelvű környezet hatásait: 14-16 hónapos babákon, akik szinte még egyáltalán nem beszélnek. Ebben a tanulmányban, melyet Zoe Liberman vezetett együttműködve Keysar professzorral és Amanda Woodward pszichológussal, ugyanabból a dologból (például egy banánból) mutattak kettőt a babáknak; az egyik látható volt mind a csecsemő, mind a felnőtt számára, a másikat csak a baba látta, viszont eltakarták a felnőttek szeme elől. Amikor a felnőtt kérte a babától a banánt, a baba bármelyik tárgyat odanyújthatta neki – végül is mindkettő banán volt –, mégis ha a baba megértette a szociális kontextust, akkor gyakrabban nyúlt az után a banán után, amit a felnőtt is látott. Úgy találtuk, hogy az egynyelvű környezetben élő csecsemők egyformán gyakran nyúltak a két banánhoz. A többnyelvű környezetben élő társaik, beleértve azokat is, akik csak egészen kis mértékben találkoztak egy második nyelvvel, már értették annak fontosságát, hogy a másik nézőpontját is elfogadják a kommunikáció során: gyakran nyúltak az után a banán után, amit a felnőtt is láthatott.

A többnyelvű környezet elősegíti a személyek közti megértés alapkészségeinek kialakítását. Természetesen nem mindig könnyű vagy lehetséges mindenki számára, hogy teljesen kétnyelvűvé váljék. A kísérleteinkben felismert szociális előnyök pusztán abból is származhatnak, hogy a felnövekvő gyermek több nyelvet tapasztal meg környezetében, nem pedig magából a kétnyelvűségből. Ez jó hír lehet azoknak a szülőknek, akik maguk nem kétnyelvűek, de mégis szeretnék, ha gyermekeik részesednének a többnyelvűség előnyeiből.

Katherine Kinzler egyetemi docens a Cornell Egyetem pszichológia és emberi fejlődés tanszékén.

(The New York Times)

Swapan Dasgupta

Valódi és a hivatalos nemzeti identitás Indiában

Némely gyermekkori emlék maradandó: egyik ilyen emlékem a köztársaság napjának megünneplése. Az 1960-as évek ünnepeinek egyes jelenetei örökre elkísérnek. Először is nagy izgalommal töltött el a zászló felvonása; gondosan oda volt kötve egy vasrúdhoz a teraszon. Ezt követte az autótú nagyapámmal, majd miután ő 1965-ben meghalt, apámmal a gyárkapuhoz. Ott egy takarosan összehajtogatott zászlót vontak fel a rúdjára. Aztán megrántották a kötelet, a zászló kibomlott, és rózsaszirmok hullottak ki belőle a „*Vandī Matārām*” (*‘Bók az anyának’*) hangjainak kíséretében. Mindig ugyanaz az ember kezdte el az éneklést, akiről később megtudtam, hogy az indiai nemzeti hadsereg második világháborús veteránja volt, és nagyapám nyilvánvalóan „hazafias” megfontolásokból kérte fel. Az egyenruhában feszítő örség vigyázban állt, felfelé tekintett, és tisztelgett a zászlónak. Ezt követően néhány hazafias dal hangzott el harmóniumon kísérve – szó sem volt színpadiasságról – majd a nemzeti himnusz eléneklése után mindenki kapott egy kis doboz finom bengáli édességet.

Egyik évben apám elvitt, hogy megnézzük a köztársaság-napi felvonulást Kalkuttában a Vörös úton. A delhi Rádzs Path („Király útja”) sugárút pazar díszszemléjéhez képest a kalkuttai esemény amatőr előadásnak tűnt. De az még a televízió előtti korszak volt, és bár a rádiós közvetítés – a legendás tudósító, Melville de Mellow hangjával – lebilincselő volt, a Brit Birodalomból megmaradt pompát mindössze a másnapi újságok néhány elmosódott fekete-fehér fényképe alapján képzelhettük el, vagy ha szerencsénk volt, akkor a rövidke indiai mozihíradóból, ami a főfilm előtt ment. Kalkuttában a legizgalmasabb eseménynek a lovasrendőrség parádéja és a kormányzó nyitott tetejű amerikai autója számított.

---

¹ India nemzeti dala, amit meg kell különböztetni India himnuszától, a „*Dzsana Gana Manától*”.